नेपाल सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

आ.व.२०७७/७८ को प्रथम चौमासिक प्रगति समीक्षा तथा मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या समाधान समिति (MDAC) को बैठक

मितिः २०७७/०८/१७

कमलप्रसाद भट्टराई
सह -सचिव
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

प्रस्तुतीकरणको खाका

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरुको बजेट र खर्चको स्थिति
- कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको समग्र प्रगति स्थिति
- राष्ट्रिय गौरवका र अन्य आयोजनाहरुको आयोजनागत प्रगति
- मन्त्रालयको समष्टिगत प्रगतिको सारांश
- प्रगति कम हुनका कारण
- नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यको कार्यान्वयन प्रगति
- अन्य उपलब्धि
- अघिल्लो MDAC निर्णयको प्रगति
- मुख्य समस्याहरु

आ.ब. २०७७/७८ मा विनियोजित बजेट

खर्च शीर्षक	विनियोजित बजेट रु लाखमा
चालु	३७५८१
पूँजीगत	१९०८५
जम्मा	५६६६६
वित्तीय	२०४५६५
कुल	२६१२३१

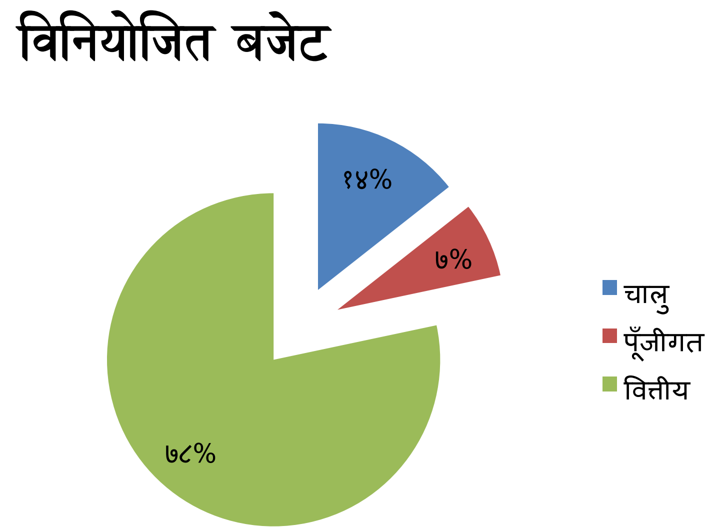

चालुः ३ अर्व ७५ करोड ८१ लाख **पूँजीगतः** १ अर्व ९० करोड ८५ लाख **वित्तियः** २० अर्व ४५ करोड ६५ लाख कुलः २६ अर्व १२ करोड ३१ लाख

खर्चको स्थिति

खर्च शीर्षक	बजेट रु लाखमा		खर्च प्रतिशत
	विनियोजन	खर्च	
चालु	३७५८१	५७३८	१५
पूँजीगत	१९०८५	१९३५	१०
वित्तीय	२०४५६५	०	०
जम्मा	२६१२३१	७६७३	३

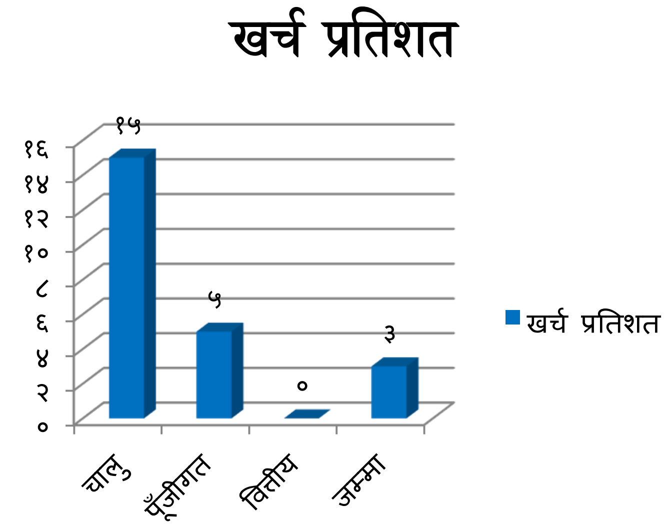

विनियोजन रु: २६ अर्व १२ करोड ३१ लाख
खर्च रु: ७६ करोड ७३ लाख

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७७/७८ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्म को प्रगति
१. उच्च र समतामूलक राष्ट्रिय आय	३५. पर्यटनमा विदेशी मुद्रा आर्जन	अमेरिकी डलर (करोडमा)	१३२	७२.४३	-
३. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आबद्धता	१६. आन्तरिक हवाई यातायात प्रयोग गर्ने यात्रु	संख्या (लाखमा)	३४.४६	३१.८८	२.३३ (२०१९ Oct)
	१७. अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात प्रयोग गर्ने यात्रु	संख्या (लाखमा)	५२.६८	४१.३८	१.१२ (२०१९ Sept)

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७७/७८ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्मको प्रगति
३. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवम् सघन अन्तर आबद्धता	३२.द्विपक्षीय हवाई सम्झौता भएका मुलुक	संख्या	४१	४०	-
	३३. अन्तराष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय विमानस्थल	संख्या	३	१	-
	३४. आन्तरिक विमानस्थलको स्तरोन्नति	संख्या	३७	३५	-

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७७/७८ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्म को प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	२.अर्थतन्त्रमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	६	२.०५	-
	२८.विदेशि पर्यटन आगमन	संख्या (हजारमा)	२०००	११.९७	-
	२९. विदेशी पर्यटकको औसत बसाई	दिन	१३.५	१२.७	-
	३०.प्रति पर्यटक खर्च (प्रति दिन)	अमेरिकी डलर	६१	४८	-

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७७/७८ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्मको प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६३.नेपाल आउने अन्तर्राष्टिय विमानमा उपलब्ध सिट	संख्या लाखमा	१२०	८०	-
	३१. पर्यटन क्षेत्रमा थप प्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना	संख्या (हजारमा)	७५	३८००	-

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७७/७८ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्मको प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६४. पर्यटन स्तरको होटल बेड				
	५ तारे होटल	होटल संख्या	२१	-	१५
		बेड संख्या	४३६५	-	३३५४
	१-४ तारे होटल	होटल संख्या	१९५	-	१२६
		बेड संख्या	१६५७५	-	९९०४
	अन्य होटल	होटल संख्या	१४९७	११५१ (२०१९मा)	प्रदेशमा हस्तान्तरण भएको ।
		बेड संख्या	४४९१०	३०७९९	
	होमस्टे र क्षमता	संख्या	३५९	३८९ (२०१९मा)	
		बेड संख्या	१४४०	१०८८(२०१९मा)	

पन्ध्रौं योजनाको नतिजा सूचकका प्रगतिहरु

प्रमुख नतिजा क्षेत्र	नतिजा सूचक	एकाई	आ.व. २०७७/७८ को लक्ष्य	आ.व. २०७६/७७ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्मको प्रगति
४. उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	६५. पदमार्ग	कि.मि.	५५६	३३२	३८२
	६६. पहिचान तथा विकास भएका पर्यटकीय गन्तव्यस्थल	संख्या	२०८	१९२	प्रदेश नमुना गन्तव्य ७, स्थापित १०० र नयाँ १४८ सहित कुल २५५
	६७. पर्यटन क्षेत्रमा उत्पादित दक्ष जनशक्ति	संख्या	१५०००	९१२८	१००१८
६. सुरक्षित, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज	२७.साँस्कृतिक सम्पदाको डिजिटाइजेसन	संख्या	१४५००	२००००	-
	२८. प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण	संख्या	२३००	१९७४	१९९२

प्राथमिकता प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमको संख्या

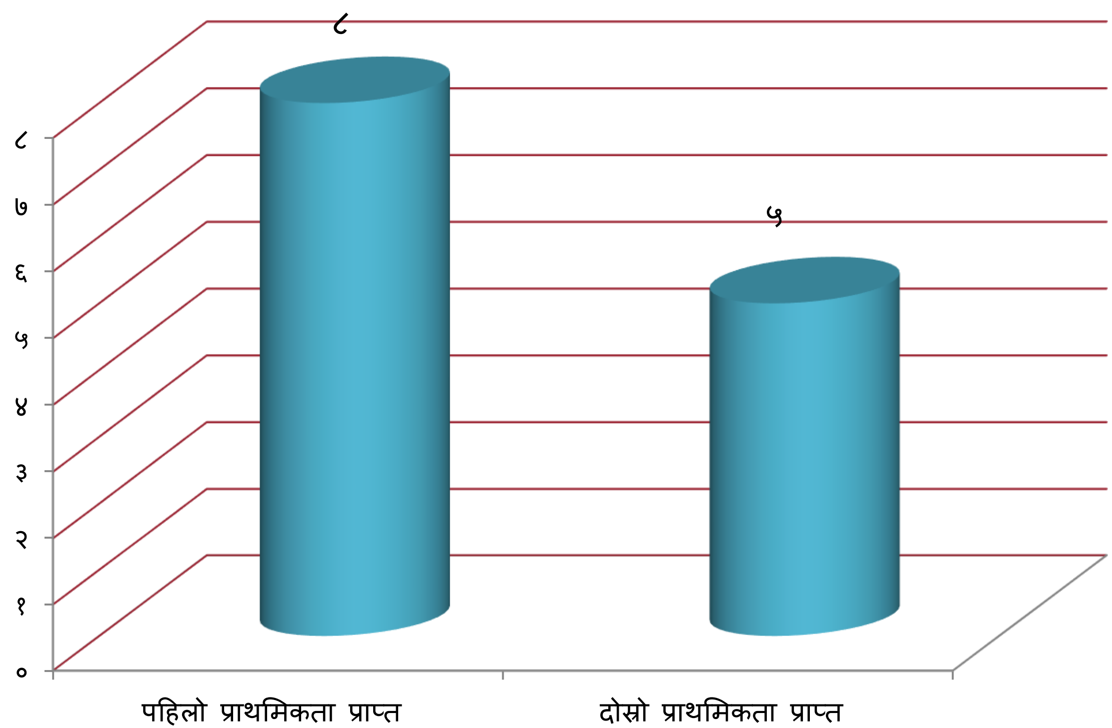

कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको समग्र भौतिक प्रगति स्थितिः

प्राथमिकता क्रम	८० % भन्दा माथि प्रगति भएका	५० % देखि ८० % सम्म प्रगति भएका	५० % भन्दा कम प्रगति भएका	जम्मा
पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) आयोजना	५	१	२	८
दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त (P2) आयोजना	१	०	४	५
जम्मा	६	१	६	१३

P 1 कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको प्रगति स्थितिः

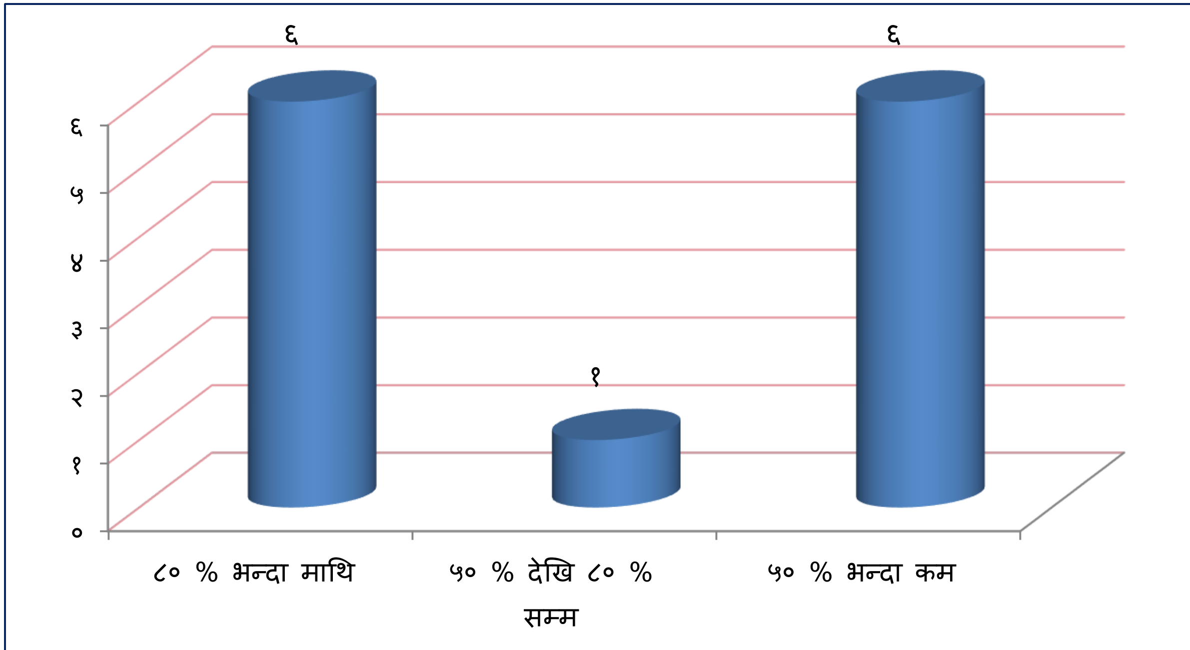

पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) कार्यक्रमहरुको पहिलो चौमासिक प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
१.	पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना	४ करोड ३९ लाख	९०	१०	• अध्ययन प्रतिवेदन प्राप्त हुन बाँकी रहेको प्रतिवेदन पास भएपछि मात्र भुक्तानी हुने ।
२.	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	१.६ लाख	१००	०	• पहिलो चौमसिकमा परामर्शदाता छनौटका कार्यहरु रहेकोले बजेट नै बिनियोजन नगरिएको ।
३.	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	६० करोड ०५ लाख	९४	६१.३	• विल भर्पाईको भुक्तानी हुन बाँकी रहेको।

पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) कार्यक्रमहरुको पहिलो चौमासिक प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
४.	पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	६५ करोड ०२ लाख	५०	३२	• कोभिड १९ का कारण योजना अनुसार काम हुन नसकेको । • तारागाऊ विकास समिति अन्तरगतको कार्यक्रमको लागि बजेट निकासामा ढिलाई भएको ।स्थानीय व्यक्तिहरुबाट कोभिड १९ भाईरस संक्रमण हुने डरका कारण कार्यक्रम तत्काल नगर्न अनुरोध भएको।
५.	पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	८५ करोड	२६.३	२४	• Oil Depo निर्माण कार्य नेपाल आयल निगमबाट ठोस रुपमा कार्य अगाडी नबढेको। • Approach मा पर्ने रिङ्ठेपानी डाँडा कटान सम्बन्धि कार्य स्थानीय स्तरबाट निजी जग्गा कटान शुरु भएतापनि ठोसरुपमा अगाडि बढ्न नसेको तथा सरकारी वनतर्फको जग्गा कटान शुरु गर्न पूरक EIA गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको । • Covid-19का कारणा विदेशबाट दक्ष जनशक्ति ल्याउन नसकिएको ।

पहिलो प्राथमिकता प्राप्त (P1) कार्यक्रमहरुको पहिलो चौमासिक प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
६.	निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, बारा	३० करोड	१००	०	• विल भर्पाईको भुक्तानी हुन बाँकी रहेको।
७.	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	१५ करोड २८ लाख	३४	२३	• कतिपय कार्यक्रम कोषद्वारा तयार पारिएको गुरुयोजना अन्तर्गतको कार्यक्रम भएकाले गुरुयोजना स्वीकृत नभएसम्म कार्यान्वयन गर्न नमिल्ने भएको । • जग्गा हालसाबिक कार्यका लागि मालपोत तथा नापी कार्यालयबाट कोषको नाममा जग्गा कायम गर्ने तत्कालिन नेपाल सरकारको निर्णय माग भएको । • कोभिड १९ को असर ।
८.	लुम्बिनी विकास कोष	१० करोड ७६ लाख	९५	८५	

दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त (P2) कार्यक्रमहरुको पहिलो चौमासिक प्रगति

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
१.	हवाइ यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना	८५ करोड	४६.४	२५.३६	• नेपालमा कोभिड १९ को संक्रमण बढ्दै गएकाले ICB-01 R कार्य अन्तर्गतका चिनिया कामदारहरु नेपालमा आउन उक्त देशबाट नै कडिकडाउ गरिएको । • बैदेशिक भिसा सम्बन्धी समस्या भएको । • COVID-19/Lockdown कारणले NCB-01,02,03 कार्य मा अपेक्षित प्रगति हासिल गर्न नसकिएको तथा मुआव्जा वितरण सम्बन्धी कार्यमा केही कमी आएको ।
२.	गौतमबुद्ध अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल	२ अर्ब ०६ करोड २० लाख	४३	१५	• नदिजन्य निर्माण सामाग्री उत्खनन तथा आपुर्तिमा अवरोध आउने गरेको । • हार्डवयरजन्य निर्माण सामग्री तथा विभन्न उपकरण तथा निर्माण सामाग्रीहरु विदेशबाट ल्याउनु पर्ने नसकिएको ।

दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त (P2) कार्यक्रमहरुको पहिलो चौमासिक प्रगति

सि.नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
३.	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	२५ लाख	०	०	• परामर्श सेवाको लागि म्याद थपको कार्य प्रक्रियामा रहेको/निर्णय भइनसकेको । • कोभिडका कारण कार्य सम्पन्न हुन नसकेको ।
४.	हवाई सुरक्षा तथा हवाई व्यवस्थापन कार्यक्रम	१९ लाख	२५	०	• तयारीका कार्यहरु बढी रहेको । • कोभिड १९ का कारण दुर्घटना जाँचको तयारीका लागि गर्नु पर्ने अडिटका कार्यमा लामो समय लागेको ।
५.	संस्कृति प्रवर्धन कार्यक्रम	१२ करोड ०३ लाख	९१	७२	

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरुको आ.व. २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति प्रतिशतमा

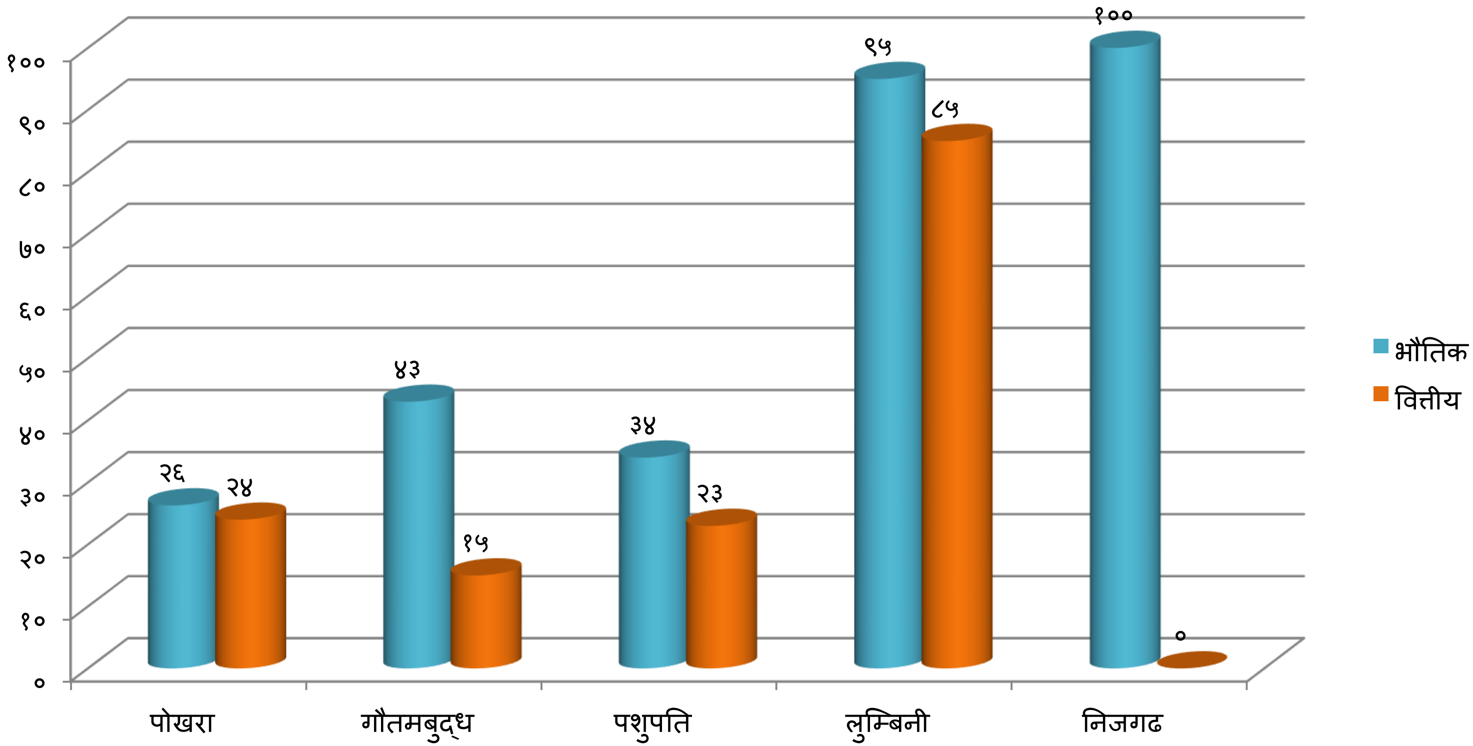

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरुको हालसम्मको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति प्रतिशतमा

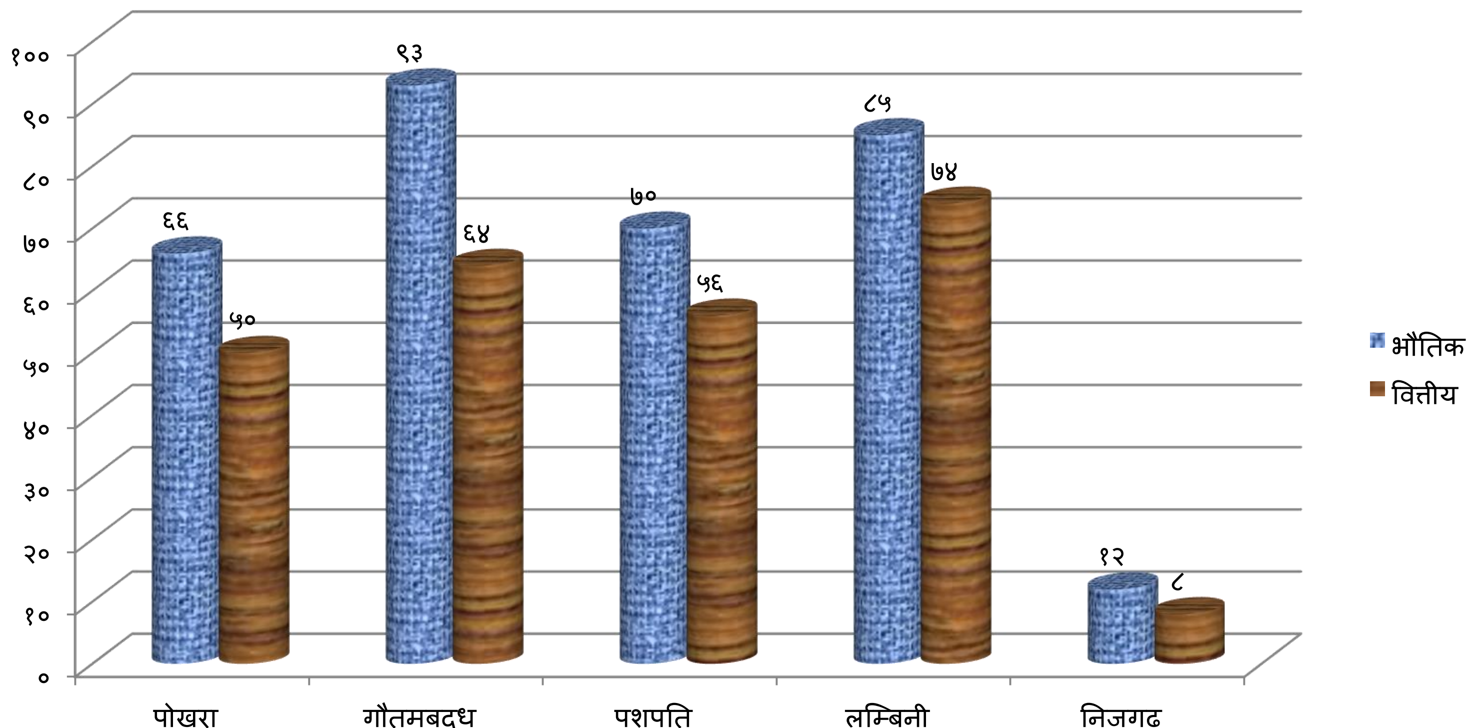

प्रमुख आयोजनाहरुको आ.व. २०७६/७७ र २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकको भौतिक प्रगतिको तुलनात्मक स्थिति

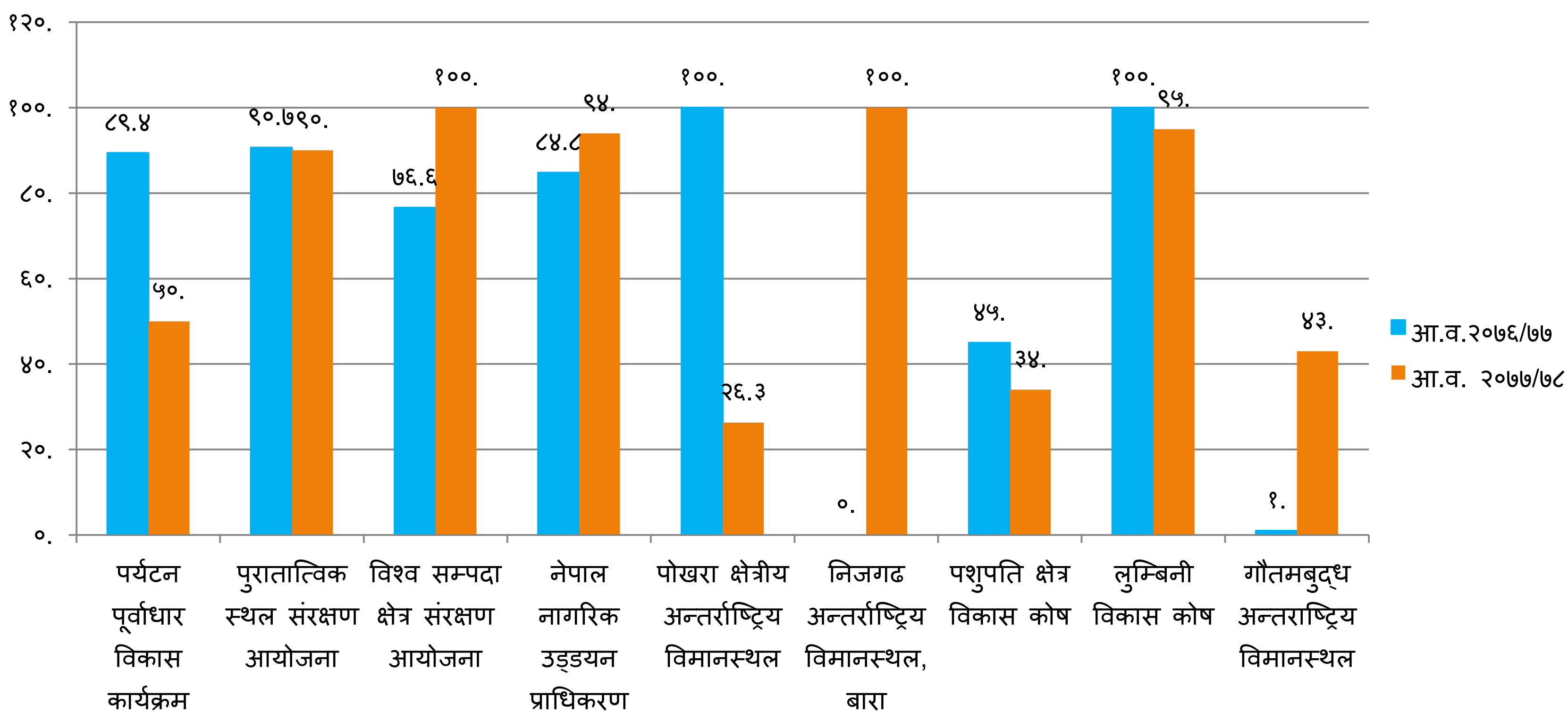

प्रमुख आयोजनाहरुको आ.व. २०७६/७७ र २०७७/७८ को प्रथम चौमासिकको वित्तीय प्रगतिको तुलनात्मक स्थिति

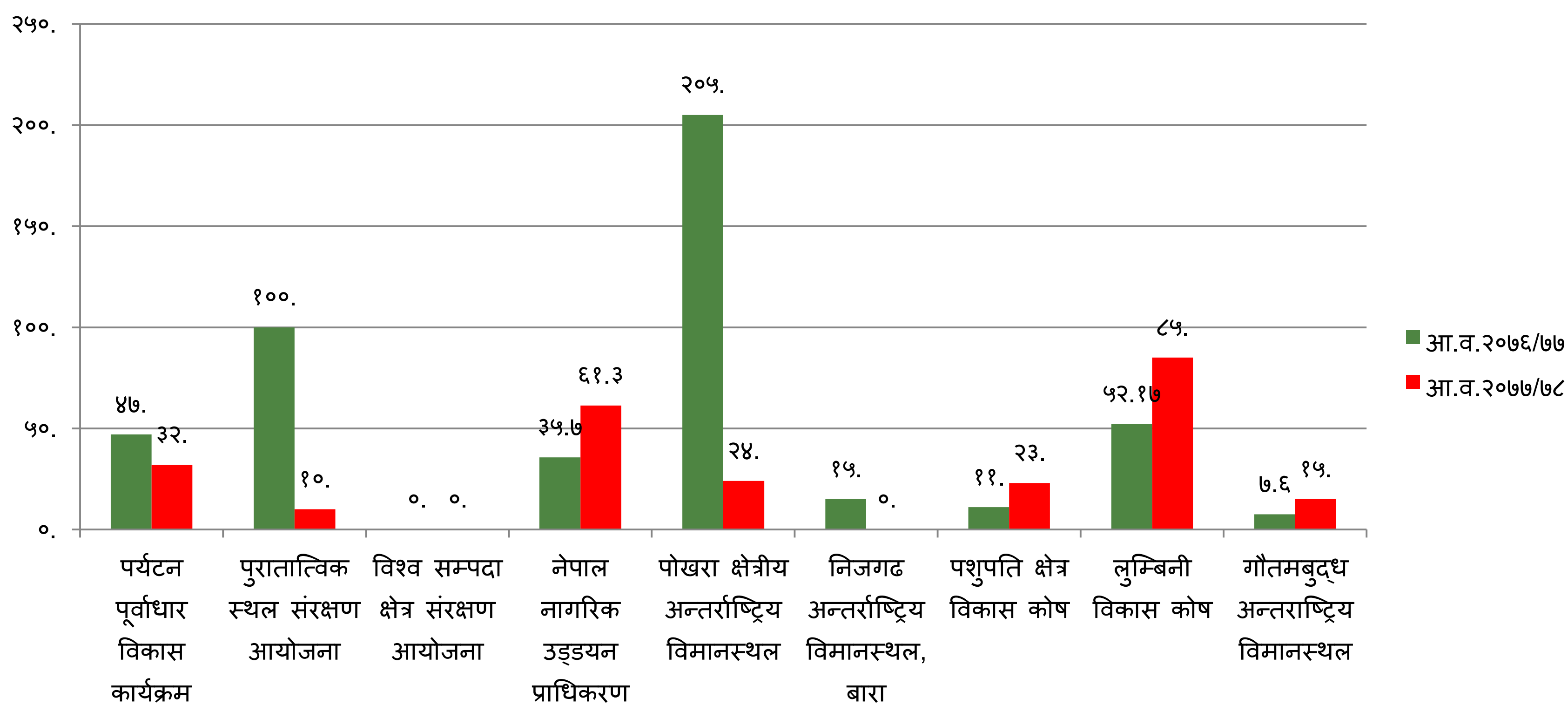

मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
१.	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१४ करोड २६ लाख	१५	१४	• विल भर्पाईको भुक्तानी हुन बाँकी रहेको। • कोभिड १९ का कारण योजना अनुसार काम हुन नसकेको ।
२.	पर्यटन विभाग	५ करोड ०७ लाख	९४	३७.६	• कार्यदिश दिएर काम भइरहेको । • काम सम्पन्न भएपछि मात्र भुक्तानी हुने ।
३.	पुरातत्व विभाग (केन्द्रीय सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला समेत)	१ करोड ४४ लाख	१००	१०५	• रिक्त रहेका दरवन्दी पूर्तिहुँदा तलब भत्तामा बढी खर्च भएको ।
४.	राष्ट्रिय अभिलेखालय	१ करोड ४२ लाख	९५	४५	• कार्यदिश दिएर काम भइरहेको । • काम सम्पन्न भएपछि मात्र भुक्तानी हुने ।

मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
५.	राष्ट्रिय संग्रहालय	४ करोड ९ लाख	१९.७	७८.७	
७.	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	४६ लाख	१०	५५	• कोरोना भइरसको प्रकोपका कारण जिल्लाहरुमा संचालन हुनु पर्ने कार्यक्रम सम्पन्न हुन नसकेको ।
८.	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४ करोड ६५ लाख	५५	९७	
९.	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	६ करोड ५ लाख	६२	६२	
१०.	नेपाल संङ्गित तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२ करोड ३३ लाख	६२	५४	

मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
११.	सांस्कृतिक संस्थान	१ करोड २० लाख	१००	१००	• प्रथम चौमासिकमा हल संचालन तथा तलब भत्ता वितरणको कार्य मात्र भएकोले सत प्रतिशत प्रगति हासिल भएको ।
१२.	नारायणहिटी दरबार संग्रहालय	२ करोड ६० लाख	९१	९३	
१३.	भाषा आयोग	२ करोड १८ लाख	६१.७	५३	
१४.	बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति	३ करोड १३ लाख	८७	३६	
१५.	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	१ करोड २९ लाख	७९	७३	
१६.	क्षेत्रीय संग्रहालयहरु	२३ लाख	३१	४२	

मन्त्रालय र मातहतका निकायहरुको प्रगति

सि. नं.	आयोजना/कार्यक्रम	प्रथम चौमासिक बजेट रु लाखमा	प्रगति (%)		प्रगति कम हुनका कारणहरु
			भौतिक	वित्तिय	
१७.	संग्रहालयहरु	२३ लाख	८१	७१	
१८.	ऐतिहासिक दरवारहरु	२६ लाख	६७	७५	
१९.	राष्ट्रिय कला संग्रहालय भक्तपुर	५५ लाख	७१.५	५१	
२०.	स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाह कार्यालय भक्तपुर	३९.९ लाख	७६.३	६७	
२१.	तारागाउँ विकास समिति	१ करोड ०२ लाख	६७	४६	

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको समष्टिगत प्रगतिको सारांश

सि.नं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	२०७५/७६को प्रगति	२०७६/७७ सम्मको अवस्था	२०७७/७८ को प्रथम चौमासिक सम्मको प्रगति
१.	प्रति पर्यटक प्रतिदिन खर्च (डलर)	५४	४८	-
२.	प्रति पर्यटक औसत बसाई (दिन)	१२.४	१२.७	-
३.	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल विस्तार तथा स्तरोन्नति (प्रतिशत)	६१	९८	-
४.	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (प्रतिशत)	७३	९१	९३
५.	पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (प्रतिशत)	४२	६१	६६
६.	सम्पदा पुन:निर्माण (संख्या)	३८०	४५३	४६५
७.	पर्यटक आगमन (जना)	११,७३,०७२ (सन २०१८)	११,९७,१९१(सन २०१९)	-

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको समष्टिगत प्रगतिको सारांश

सि.नं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	२०७५/७६ को सम्मको प्रगति	२०७६/७७ को सम्मको अवस्था	२०७७/७८ को प्रथम चौमासिकसम्मको प्रगति
८.	सञ्चालनमा रहेका विमानस्थल (वटा)	३२	३२	३५
९.	बर्षैभरि सञ्चालन योग्य विमानस्थल (वटा)	३२	३५	-
१०.	रात्रीकालीन उडान सञ्चालनमा आएका विमानस्थल (वटा)	७	८	-
११.	नेपाल आउने अन्तर्राष्ट्रिय विमान सेवा (वटा)	२८	३०	३१
१२.	पर्यटकस्तरका होटल (संख्या)	१२५४	१२८९	-
१३.	निर्मित नयाँ पदमार्गको लम्बाई (GHT समेत) (कि.मी.)	२५५	३३२	३८२

८० % भन्दा कम प्रगति भएका पहिलो (P1) र दोस्रो (P2) प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरु

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	भौतिक प्रगति (%)	प्रगति कम हुनका कारण
१.	पोखरा क्षत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना	२६.३	• Oil Depo निर्माण कार्य नेपाल आयल निगमबाट ठोस रुपमा कार्य अगाडी नबढेको। • Approach मा पर्ने रिठ्ठेपानी डाँडा कटान सम्बन्धि कार्य स्थानीय स्तरबाट निजी जग्गा कटान शुरु भएतापनि ठोसरुपमा अगाडि बढ्न नसेको तथा सरकारी वनतर्फको जग्गा कटान शुरु गर्न पूरक EIA गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको । • Covid-19का कारणा विदेशबाट दक्ष जनशक्ति ल्याउन नसकिएको ।
२.	गौतमबुद्द अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	४३	• नदिजन्य निर्माण सामाग्री उत्खनन तथा आपुर्तिमा अवरोध आउने गरेको । • हार्डवयरजन्य निर्माण सामग्री तथा विभन्न उपकरण तथा निर्माण सामाग्रीहरु विदेशबाट ल्याउनु पर्ने नसकिएको ।
३.	हवाई सुरक्षा तथा हवाई व्यवस्थापन कार्यक्रम	२५	• तयारीका कार्यहरु बढी रहेको । • कोभिड १९ का कारण दुर्घटजा जाँचको तयारीका लागि गर्नु पर्ने अडिटका कार्यमा लामो समय लागेको ।
४.	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	०	• परामर्श सेवाको लागि म्याद थपको कार्य प्रक्रियामा रहेको/ निर्णय भइनसकेको । • कोभिडका कारण कार्य सम्पन्न हुन नसकेको ।

८० % भन्दा कम प्रगति भएका पहिलो (P1) र दोस्रो (P2) प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरु

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	भौतिक प्रगति (%)	प्रगति कम हुनका कारण
५.	हवाइ यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना	४६	• नेपालमा कोभिड १९ को संक्रमण बढ्दै गएकाले ICB-01 R कार्य अन्तर्गतका चिनिया कामदारहरु नेपालमा आउन उक्त देशबाट नै कडिकडाउ गरिएको । • बैदेशिक भिसा सम्बन्धी समस्या भएको । • COVID-19/Lockdown कारणले NCB-01,02,03 कार्य मा अपेक्षित प्रगति हासिल गर्न नसकिएको तथा मुआव्जा वितरण सम्बन्धी कार्यमा केही कमी आएको ।
६.	पशुपती क्षेत्र विकास कोष	३४	• कतिपय कार्यक्रम कोषद्वारा तयार पारिएको गुरुयोजना अन्तर्गतको कार्यक्रम भएकाले गुरुयोजना स्वीकृत नभएसम्म कार्यान्वयन गर्न नमिल्ने भएको । • जग्गा हालसाबिक कार्यका लागि मालपोत तथा नापी कार्यालयबाट कोषको नाममा जग्गा कायम गर्ने तत्कालिन नेपाल सरकारको निर्णय माग भएको । • कोभिड १९ को असर ।
७.	पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	५२	• कोभिड १९ का कारण योजना अनुसार काम हुन नसकेको । • तारागाऊ विकास समिति अन्तरगतको कार्यक्रमको लागि बजेट निकासामा ढिलाई भएको ।स्थानीय व्यक्तिहरुबाट कोभिड १९ भाईरस संक्रमण हुने डरका कारण कार्यक्रम तत्काल नगर्न अनुरोध भएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६३ बजेट-५२, ५४, ५८	पर्यटन व्यवसायी तथा श्रमिकका लागि सहुलियतपूर्ण कर्जा उपलब्ध गराउने	• पर्यटन व्यवसायी तथा श्रमिकका लागि सहुलियतपूर्ण कर्जा उपलब्ध गराउन सुविधा उपलब्धताको प्रारम्भ गर्दै नेपाल राष्ट्र बैङ्कलाइ पत्राचार भएको । • नेपाल राष्ट्र बैंकको कार्यविधी बमोजिमको सुविधा उपलब्धताको tracking प्रारम्भको तयारी भैरहेको ।
	नेपाली वायुसेवा कम्पनीलाई सुविधा उपलब्ध गराउने	• नेपाल वायुसेवा कम्पनीको लागि सुविधा सम्वन्धी प्रस्ताव नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषदको कार्यालयमा प्रस्तुत भै निर्णय भै सकेको ।
नीति-१६३ बजेट-१३१	पुनरुत्थानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	• पुनरुत्थानका कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी प्रोटोकल तयार गरि स्वीकृत भएको । • प्रोटोकल कार्यान्वयनका लागि सहजीकरण गरिएको । • प्रोटोकल कार्यान्वयन तथा सहजीकरणको लागि पर्यटन बोर्डलाई अनुरोध गरिएको । • बजेट बाँडफाँड प्रस्ताव गरिएको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६७ बजेट-१२७	पर्यटन विभागबाट सञ्चालित क्रमागत एक प्रदेश एक पर्यटकीय पूर्वाधार विकास, रारा क्षेत्रको बृहत गुरुयोजना तयार गर्ने।	• ईन्द्रसरोवर, सन्दकपुर, पञ्चासे, भादागाँउ, निग्लिहवा र धनुषाधामको दोश्रो चरणको निर्माण कार्य संझौता भई कार्य सुरु भएको । • रारा क्षेत्रको प्रथम चरणको कार्य ५० प्रतिशत सम्पन्न भएको । • रारा ताल क्षेत्रमा हाल सम्म विभिन्न निकायहरुले तयार गरेका गुरुयोजना तथा व्यवस्थापकीय योजनाहरुको अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको। • ताल क्षेत्रको DPR सहितको वृहत्तर गुरुयोजना तयार गर्ने कार्यको ToR तयार भएको। परामर्शदाताको छनोट कार्य अन्तिम चरणमा रहेको। • मुक्तिनाथ क्षेत्रको आनि गुम्बा निर्माण, कागबेनीको पिण्डस्थान पुनर्निर्माणको प्रथम चरणका ३०% कार्य सम्पन्न भएको ।
	प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा कार्यविधी बमोजिम पर्यटकीय गन्तव्य पूर्वाधार विकास गर्ने ।	• प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा कार्यविधी निर्देशिका स्वीकृत भै निर्देशिका बमोजिम सूचना आह्वान हुँदा ६ प्रदेश सरकार सहित ४९३ निकायबाट ७१३ आयोजना साझेदारी गर्न कार्यक्रम माग भएको। • उक्त आयोजनाहरुको मूल्याङ्कन कार्य जारी रहेको । उत्साहप्रद सहभागिता भएको तर बजेट कम भएका कारण बजेट वृद्दि गर्न अर्थ मन्त्रालयसंग सघन छलफल जारी रहेको ।
	ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण कार्य	• ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण (मकालु, कञ्चनजङ्गा, यासर्ट्रिल, च्छो रोल्पा लगायतका क्षेत्रमा) ३०% कार्य सम्पन्न भएको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६७ बजेट-१२७	सातवटै प्रदेशमा एक एक स्थानमा हिल स्टेशनको लागि आवश्यक पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण सुरु गर्ने ।	• डिपिआर तयारीको कार्य भइरहेको ।
नीति-१६७ १२८	उपत्यका वरिपरी प्रमुख हाईकिङ्ग गन्तव्यहरु तथा एडभेञ्चर साईक्लिङ्ग रुट विकास गर्ने	• उपत्यका वरिपरी प्रमुख हाईकिङ्ग गन्तव्यहरु तथा एडभेञ्चर साईक्लिङ्ग रुटको लागि बोलपत्र आह्वान भै सकेको ।
	GEO Park निर्माण, फेवाताल वरिपरि तथा नारायणी नदि किनारमा पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण	• अवधारणा पत्रको मस्यौदा तथा TOR तयार गरिएको ।
	GEO Park निर्माण	• GEO Park निर्माणका लागी किर्तिपुर (T.U) र लैनचौर मध्ये एक स्थानमा स्थापना गर्न स्थान पहिचान भएको ।
	पर्यटन क्षेत्रको विविधीकरण कार्य	• कृषि, स्वास्थ्य र खेल पर्यटनको अवधारणाको मस्यौदा तयार भएको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६७ बजेट-१२९	पदयात्रा तथा हिमाल आरोहणमा जाने पर्यटकको GPS Tracking System लागु गर्ने ।	• पदयात्रा तथा हिमाल आरोहणमा जाने पर्यटकको GPS Tracking System परामर्श सेवाका लागि प्रस्ताव आह्वान सम्पन्न भएको ।
	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठानको शाखा विस्तार गर्ने ।	• नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठानको कलेज शाखा स्थापना गरी अध्यापन कार्य संचालन गर्न झापा जिल्लाको विर्तामोड, महोत्तरी जिल्लाको बर्दिबास र बाँके जिल्लाको नेपालगन्जमा शाखा कार्यालय स्थापना गरिएको । • त्रि. वि. बाट शैक्षिक कार्यक्रम शुरु हुनासाथ कलेज शाखाहरुमा अध्यापन कार्य संचालन गर्न सम्पुर्ण तयारी पुरा भइसकेको।
	मानित पर्यटन विश्वविद्यालय स्थापनाको पूर्व तयारी	• आवश्यक छलफल भैरहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६७ बजेट-१३०	पशुपति तथा जनकपुर क्षेत्रमा धार्मिक तथा पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण	• गुरुयोजनालाई अन्तिम रुप दिन ७ सदस्यीय प्राबिधिक समिति गठन भई कार्य भैरहेको । • गोठाटार जग्गामा पूर्वाधार विकास तथा सिमाङ्कनका लागि जग्गा हालसबिक अनिवार्य भएकोले मालपोत तथा नापी कार्यालयसंग समन्वय गर्ने कार्य भैरहेको । • पशुपतिमा अन्नदान क्षेत्रमा प्रसाद घर निर्माण कार्यको प्रारम्भिक ड्रइंग डिजाइन लागत अनुमान तयारीको लागि परामर्श सेवा लिने कार्य भैरहेको । • जनकपुर क्षेत्र पञ्चकोशी परिक्रमा पथमा पूर्वाधार निर्माणको लागि बोलपत्र आह्वान भएको ।
	ऐतिहासिक किल्ला र गढीहरुको पुनर्निर्माण सम्बन्धी कार्य गर्ने	• मकवानपुरगढी तथा दुगुनागढीको संरक्षण कार्यकाको ड्रइंग डिजाईन तयार भई खरिद प्रकृयामा रहेको ।
	नेपाली सेनासँगको समन्वयमा एकिकरण मार्ग निर्माण गर्न स्थान एकिन गरी MOU गर्ने ।	• सो विषयमा नेपाली सेनासँग छलफल भै सम्झौताको लागि काम अगाडी बढेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमश–

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६७ बजेट- १३०	पुरातात्विक संरक्षण आयोजना संचालन गर्ने	• ४२ वटा निरन्तर कार्यक्रम मध्ये ३५ वटा सम्पन्न भएको हुने लक्ष्य रहेकोमा -९ वटा बहुवर्षिय कार्य सुचारु रहेको, १ वटाको आशयको सूचना प्रकाशन गरिएको, ७ वटाको टेण्डर आह्वान गरिएको, ३ वटाको बहुवर्षिय खरिद योजना स्वीकृतका लागि डकुमेन्ट तयार भईरहेको, अन्यको लागत अनुमान तयारीको क्रममा रहेको । • कपिलबस्तु तिलौराकोट क्षेत्रको जग्गा प्राप्तिका लागि खरिद गरिने जग्गाको कित्ता नं.हरु पहिचान भए अनुसार आवश्यक कागजात तयार भईरहेको ।
	लुम्विनीमा निर्माणाधीन ५ हजार व्यक्ति क्षमताको ध्यान केन्द्र तथा सभाहलको निर्माण सम्पन्न	• लुम्विनीमा निर्माणाधीन ५ हजार व्यक्ति क्षमताको ध्यान केन्द्र तथा सभाहलको पहिलो चरणको निर्माण कार्य ९८%सम्पन्न। चिनबाट सामाग्री आउन ढिलो भएकोले फागुन १५ सम्म म्याद थप भएको र हाल सामान प्राप्त भई कार्य सुचारु रहेको । • दोस्रो चरणको निर्माण कार्यका लागि बोलपत्र सम्पन्न भई प्राविधिक प्रस्तावहरुको मुल्याङ्कन भइरहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमश–

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६७ बजेट-१३०	बृहत्तर लुम्बिनी अवधारणा कार्यान्वयन	• कोषको कार्यकारिणी समितिको मिति २०७७।४।१८ को बैठकले कोषका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा बृहत्तर लुम्बिनी क्षेत्र विकास योजना समिति गठन गरेको छ । उक्त समितिले ६ महिनाभित्र अध्ययन प्रतिवेदन पेश गर्ने । तत्पश्चात बृहत्तर लुम्बिनी क्षेत्रको गुरुयोजना निर्माण कार्य शुरु हुने ।
	तिलौराकोट लाई विश्व सम्पदा सूचीमा राख्ने प्रकृया अघि बढाइने	• पुरातत्व विभागसँगको सहकार्यमा काम भइरहेको । • नक्शांकन कार्य सम्पन्न गरी सरोकारवालाहरुसंग छलफल गरिएको ।
नीति-१७० बजेट-१८०	उपत्यका सम्पदा यात्रा सञ्चालन गर्ने ।	• रात्रिकालीन काठमाण्डौं उपत्यका सम्पदा यात्रा संचालन सम्बन्धी अवधारणा पत्र तयार गरि किर्तिपुर, भक्तपुर र ललितपुरमा सम्पदा यात्राको रुट पहिचान भएको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१७० बजेट-१८१	राष्ट्रिय सॉंस्कृतिक संग्रहालय स्थापना गर्ने ।	• राष्ट्रिय सास्कृतिक संग्रहालय स्थापना गर्न जग्गाको भोगाधिकार प्राप्ती भइसकेको ।
	काष्ठकला, प्रस्तरकला, मूर्तिकलाको संयोजनमा PPP अवधारणामा राष्ट्रिय प्रतिमूर्ति संग्रहालय स्थापना गर्ने ।	• काष्ठकला, प्रस्तरकला, मूर्तिकलाको संयोजनमा PPP अवधारणामा राष्ट्रिय प्रतिमूर्ति संग्रहालय स्थापना गर्नको लागी अवधारणा पत्रको TOR स्वीकृति भएको ।संखरापुर नगरपालिकाको जरसिंह पौवामा स्थान छनौटको सहमति भएको ।
नीति-१७० बजेट-१७९	प्रत्येक प्रदेशमा पर्यटकीय/सॉंस्कृतिक ग्राम स्थापना गर्ने ।	• पर्यटकीय/सॉंस्कृतिक ग्राम घोषणा सम्बन्धी कार्यविधिको मस्यौदा तर्जुमा भएको । • प्रदेशबाट राय प्राप्त भई सो सम्बन्धमा बनेको मापदण्ड स्वीकृति हुने क्रममा रहेको ।
	राष्ट्रिय सॉंस्कृतिक मेला सम्पन्न गर्ने ।	• प्रदेश नं. २ मा पर्व छनौट भई अनुदान निकासा भएको । • अन्य प्रदेशहरुको हकमा सम्बन्धित महत्वपूर्ण पर्वहरु छनौटगरी पठाउन पत्राचार भएको र पर्वहरुको नामावली प्राप्त हुने क्रममा रहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन प्रगति

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६४ बजेट-२४८	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको स्तरोन्नती	• धावनमार्गको उत्तर तर्फको एप्रोन निर्माण सर्वे सम्बन्धि काम सम्पन्न भइ डिजिटल डाटा प्राप्त भएको, डिमार्केशनको काम भइरहेको । • आन्तरिक टर्मिनल भवनको renovation ८५% सम्पन्न भएको । छानो फेर्ने कार्य तथा A/C को duct राख्ने कार्य सम्पन्न भएको । • Electrical को कार्य सम्पन्न भएको । • False ceiling को कार्य सम्पन्न भएको । Granite flooring को कार्य भईरहेको। • अन्तर्राष्ट्रिय टर्मिनल भवनको renovation ४८% सम्पन्न भएको। • Canopy Construction - २३% सम्पन्न भएको । • ITB first floor मा Granite राख्ने कार्य सम्पन्न भएको । • जग्गा अधिग्रहणको मुआब्जा बितरण कार्य भैरहेको।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमश–

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६५ बजेट-२४८	गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सञ्चालनमा ल्याउने	• समग्र आयोजनाको ९३ प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • २०७६/७७ प्रथम चौमासिकको भौतिक प्रगति ४३ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति १५ प्रतिशत रहेको । • धावन मार्ग लम्बाई ३००० मिटर, चौडाई ६० मि. कालोपत्रे सहित मार्किङ्ग कार्य सम्पन्न । • Runway तथा Taxiway कालोपत्रे तथा मार्किङ्गको कार्य सम्पन्न भई लाइट जडानका लागि केवलिङ्गको काम सुचारु । • Apron(Aircraft Parking Stand) को निर्माण कार्य सम्पन्न भई मार्किङ्ग समेत सम्पन्न भएको । • International Terminal Building को Structural Works सम्पन्न भई Flooring तथा Interior Works को कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमश–

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६५ बजेट-२४८	पोखरा क्षेत्रीय अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने	• समग्र आयोजनाको ६६ प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • २०७६/७७ प्रथम चौमासिकको भौतिक प्रगति २६ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति २४ प्रतिशत रहेको । • २५०० मिटर को धावनमार्ग, ट्याक्सी वे , एप्रोन, आइसोलेटेड पार्किङ एवंम् Access Road को सिभिल निर्माण तर्फको कार्य सम्पन्न । • विद्युतीकरण सम्बन्धी कार्य चालु । • अन्तर्राष्ट्रिय टर्मिनल भवन, ह्याङ्गर, प्रशासनिक भवन एवंम् कन्ट्रोल टावर लगायत सम्पुर्ण १४ वटा भवनहरु सम्वन्धि कार्यको संरचना निर्माणको कार्य सम्पन्न । • थप जग्गा अधिग्रहणको मुआब्जा बितरण कार्य भैरहेको।
	निजगढ अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको हवाई क्षेत्र भित्रको वस्ती स्थानान्तरण गर्ने र परिपथ निमार्ण गर्ने ।	• गुरुयोजना तयारको खरिद सम्झौताको लागि प्रस्ताव मुल्याङ्कन कार्य सम्पन्न भई आसय पत्रको सुचना प्रकाशन भएको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमश–

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६८ बजेट-२५०	नयाँ हवाई नीति जारी गर्ने ।	• हवाई नीति, २०७७ को मस्यौदा तयार भई सरोकारवाला निकायहरुको राय/ सुझाव माग भएकोमा गृह मन्त्रालयबाट राय प्राप्त भै सकेको र अन्य निकायसंग समन्वय भइरहेको ।
	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको पुनर्संरचना	• सो सम्बन्धमा बनेको विधेयक संसदमा विचाराधिन रहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमशः

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६६ बजेट-२४९	आन्तरिक विमानस्थल निर्माण तथा स्तरोन्नती	• दाङ्ग नारायणपुर विमानस्थलको जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी कार्यको लागी मन्त्रालयमा छलफल भइरहेको। • कालिकोट विमानस्थल कालोपत्रे गर्ने कार्य हाल सम्म ७०% सम्पन्न भएको। गुल्मी विमानस्थल कालोपत्रे निर्माण कार्य हाल सम्म ३५% काम सम्पन्न भएको (माटोको र Drainage,सब बेसको काम हुदै)। • विराटनगर, सुर्खेत विमानस्थलको जग्गा अधिग्रहण सम्बन्धी कार्य शुरु गर्नको लागि मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृति प्राप्त भइसकेको छ भने अन्य केही विमानस्थलहरुको स्तरोन्नतिको प्रक्रिया अगाडी बढिरहेको ।

नीति तथा कार्यक्रम र बजेट क्रमशः

बुँदा नं.	मुख्य क्रियाकलापहरु	मुख्य उपलब्धि
नीति-१६६ बजेट-२४९	अन्तर प्रदेश हवाई सम्पर्क विस्तार गर्ने	• पोखरा-भरतपुर, पोखरा भैरहवा उडान भइरहेको । • केही विमानस्थलहरु स्तरोन्नती हुने कार्य शुरु भएको ।
	तेह्रथुम र काभ्रेमा विमानस्थल निर्माण गर्ने	• तेह्रथुमको चुहानडाँडा विमानस्थलको EIA कार्यको लागि वातावरण मन्त्रालयमा प्रस्तुतिकरणको लागि TOR Scoping Document पेश गरिएको । • काभ्रेमा विमानस्थल निर्माणको सम्बन्धमा JICA बाट पुन सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भइरहेको।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
पर्यटन पूर्वाधार	• ईन्द्रसरोवर, सन्दकपुर, पञ्चासे, भादागाँउ, निग्लिहवा र धनुषाधामको दोश्रो चरणको निर्माण कार्यको सम्झौता भई कार्य शुरु भएको । • रारा क्षेत्रको प्रथम चरणको कार्य ५० प्रतिशत सम्पन्न भएको । • प्रदेश तथा स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा पर्यटकीय गन्तव्य पूर्वाधार विकास गर्न आयोजना प्रस्ताव आह्वान भई मूल्याङ्कनको चरणमा रहेको । • ग्रेट हिमालयन ट्रेल (मकालु, कञ्चनजङ्गा, यार्सट्रिल, च्छो रोल्पा लगायतका क्षेत्रमा १०० किमी) निर्माण कार्य ३० प्रतिशत सम्पन्न भई थप ५० कि.मी. निर्माण सम्पन्न भएको । • मुक्तिनाथ क्षेत्रको आनि गुम्बा निर्माण, कागबेनीको पिण्डस्थान पुनर्निर्माणको प्रथम चरणका कार्य ३० प्रतिशत सम्पन्न । • त्रिभुवन विश्वविध्यालय अन्तर्गतको केन्द्रीय भूगर्व विभाग, किर्तिपुर परिसर भित्र अथवा खानी तथा भूगर्भ बिभाग, लैनचौर परिसर भित्र मध्ये कुनै एकमा Geo Park स्थापना गर्न सम्भाव्य स्थान पहिचान गरिएको।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
पर्यटन प्रवर्धन	• Sustainable Tourism for livelihood Recovery अवधारणा पत्र तथा परियोजना दस्तावेज तयार भएको । • पर्यटन सम्बन्धी विभिन्न संघसंस्था आवद्ध करिव ६०० जना कर्मचारीहरुलाइ{ Health Hygiene and Sanitation Protocol (HHS Protocol) सम्वन्धि तालिम प्रदान गरिएको । • पुर्नताजकिय कर्जाका सम्वन्धमा आ.व २०७७/७८ को बजेट तथा मौद्रिक नीतिमा कर्जाका सम्वन्धमा भएका व्यवस्थाहरुका सम्वन्धमा पर्यटन सम्वद्ध सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न । • विदेशस्थित कुटनितिक नियोग र दुतावासहरुवाट Travel , Trade, Media तथा Bloggers सम्वन्धि data base संकलनका लागि पत्राचार गरिएको । • विद्यमान सम्पूर्ण पर्यटन शुल्कहरुलाई एकद्वार प्रणाली मार्फत संञ्चालन गर्ने प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गरिएको ।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
पर्यटन प्रवर्धन	• विभिन्न virtual Platform को माध्यमबाट अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा नेपालको प्रवर्धन गरिएको जस्तै Virtual PATA Travel Mart 2020, BUZZ Expo China, WTM Virtual 2020 । • केन्द्रीय तथ्यांक बिभागको सहकार्यमा आन्तरिक पर्यटन सम्बन्धी घरधुरी सर्भेक्षणको प्रस्नावालीको पूर्व परीक्षण सम्पन्न भएको । • समग्र भूगोलको (Digital Data Base) भू सूचना प्रणाली मार्फत तथ्यांक व्यवस्थापन कार्यक्रम नेपालमा भएका विश्वविधालय मार्फत कार्यन्वयन गर्न प्रक्रिया थालनी गरिएको । • १२ वटा पर्यटक श्रोत बजारहरुको अध्ययन गरि Ways Forward and Proposed Action plan in present context प्रतिबेदन तयार गरिएको । • नोभेम्बर ९ देखि ११ मा आयोजित WTM Virtual 2020 मा सहभागिता जनाई विभिन्न प्रवर्द्दनात्मक भिडियो, फोटो साथसाथै Virtual Meeting मार्फत नेपालको प्रवर्द्दन गरिएको ।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
नागरिक उड्डयन	• B-757 9N ACB विमान विस्थापन कार्यका लागि M/S CSDS कम्पनीलाई बिक्रि गर्न छनौट गरी सम्झौता गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । • Transit Cargo Carry सेवा सुरु गर्नका लागि License लिने कार्य प्रक्रियामा रहेको । • चिनीया जहाजको व्यवस्थापन सम्बन्धमा विभिन्न विकल्पहरुमा छलफल भइरहेको । • हवाई सेवाको अन्तर्राष्ट्रिय स्तर कायम राख्नको निमित्त ICAO को Security Findings समाधानका लागि ICAO बाट स्वीकृत Corrective Action Plan (CAP) अनुसार कार्य भैरहेको । • हवाई सुरक्षा सम्बन्धी विभिन्न DOC संशोधन प्रक्रिया शुरुवात भएको । • Nepal Aviation Safety Plan (NASP) को परिमार्जनको क्रममा draft तयार गरी Finalization को तयारीमा रहेको ।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
नागरिक उड्डयन	• धनगढी विमानस्थलमा हवाई पथप्रदर्शन प्रणाली (VOR/DME) जडान भएको र चन्द्रगढी बिमानस्थलमा हवाई पथप्रदर्शन प्रणाली (VOR/DME) जडानको लागि कार्य सुचारु रहेको । • नेपालगंज र विराटनगर विमानस्थलमा ATC Console उपकरण जडान कार्य सम्पन्न भई सकेको तथा थामखर्क, दाङ्ग, राजविराज, बलेवा, सिमिकोट, रारा, फाप्लु, डोटी, साँफेबगर, रुम्जाटार विमानस्थलहरुको कार्य सुचारु रहेको । • त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थललाई बुटिक एयरपोर्टको रुपमा रुपान्तरण गर्ने कार्य अन्तर्गत बगैचा निर्माणको कार्य सम्पन्न, टर्मिनल भवनमा Silicon Painting को कार्य सम्पन्न, Baggage Claim Area मा कलात्मक मुर्तिहरु राखिएको, आगमन तर्फ एप्रोन नजिकै बुद्धको धातुको ठुलो मुर्ति राखिएको ।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
संस्कृति प्रवर्धन तथा पुरातत्व	• संस्कृति नीति २०६७ लाई समयानुकूल परिमार्जन गर्न नीति परिमार्जन समिति गठनको प्रकृया शुरु भएको । • प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन २०१३ को छैठौ संशोधनका लागि विधेयक म प बाट स्वीकृत भई संघीय संसदमा पेश गर्ने तयारि भैरहेको । • नेपाल राष्ट्रिय साँस्कृतिक संग्रहालय निमार्ण सम्वन्धमा मौजुदा गुरुयोजनाको पुनरावलोकन गरी आवश्यकतानुसार परिमार्जन र 3D तयार गर्न र उक्त क्षत्रेको DPR तयार गर्न पुरातत्व विभागलाई जिम्मा दिईएको । • राष्ट्रिय प्रतिमुर्ति संग्रहालय स्थापना सम्वन्धी अवधारणापत्र (TOR) मा पुन संशोधन गरी स्वीकृतिको क्रममा रहेको । • नेपाल र चीन बीच साहित्यिक क्रियाकलापको सहकार्य गर्ने सम्वन्धी समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने सम्वन्धी कार्य अगाडी बढाईएको ।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
संस्कृति प्रवर्धन तथा पुरातत्व	• पुरातात्वीक महत्वका ३१ हजार अभिलेखको डिजिटाइजेसन कार्य सम्पन्न भएको । • कपिलवस्तुको जग्गा अधिग्रहणका लागि खरिद गरिने कित्ता नं. एकिन भए अनुसारको आवश्यक कागजात तयार भईरहेको । • ७ वटै प्रदेशका महत्वपुर्ण सम्पदाहरु निर्माण तथा संरक्षण कार्य सम्पन्न भएको । -प्रदेश नं. १ - बेहेरेश्वर, भद्रेश्वर मन्दिरको पुनःनिर्माण कार्य सम्पन्न । -प्रदेश नं. २ को जानकी मन्दिरको संरक्षण कार्य सम्पन्न । -बागमती प्रदेशको रविभवनस्थित NATHM परिसर भित्र रहेको राणाकालिन भवन संरक्षण कार्यका लागि कार्यादेश दिएको । -गण्डकी प्रदेशको मुक्तीनाथ मन्दिर प्रवेशद्धारको दायाँ बायाँको सत्तल सरक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न । -लुम्बिनी प्रदेशको मजार बाबाको मन्दिर संरक्षण कार्यका लागि कार्यादेश दिएको । -कर्णाली प्रदेशको काँक्रिविहार, जुम्लाको कनकासुन्दरी मन्दिरको संरक्षण कार्य ६० प्रतिशत सम्पन्न । -सुदुरपश्चिम प्रदेशको कार्यक्रमहरुको लागत अनुमान तयार भईरहेको ।

मन्त्रालयका अन्य उपलब्धिहरु

आयोजना कार्यक्रम	मुख्य उपलब्धि
संस्कृति प्रवर्धन तथा पुरातत्व	• विश्व सम्पदाको सम्भावित सूचिमा समावेश मस्ताङ जिल्लाको एक्लेभट्टी काकनिंगवा स्थित Petroglyph (ढुंगामा कोरिएको प्रचीन चित्रकला) सरक्षण गर्ने कार्यको खरिद प्रक्रिया सम्पन्न भएको । विश्व सम्पदाको अन्य अध्ययन अनुसन्धानका कार्यहरुको लागि परामर्शदाता छनौट कार्य भईरहेको । **पुननिर्माण तर्फ** टेकु पचली भैरव मन्दिर परिसरको घोंछे , गोरखा जिल्ला पालुङ्गटार वडा न ६स्थित कलात्मक पौवा, ललितपुरस्थित शंखमुलको किर्यापुत्रि पाटी , गुईतटोलको प्रथमश्री महाविहार, सुवालको गणेश मन्दिर, भिमेश्वर न पा १ चरीकोटस्थित चरीघ्यांग गुम्वा , दक्षिणकाली न पा ६ स्थित उग्रचण्डी भगवती मन्दिर, भक्तपुरको गणेश मन्दिर तथा सत्तल , बुंगमतीस्थित हेग्रिव मन्दिर, काठमाडौ जिल्ला मैतीदेवी मन्दिरको उत्तरतर्फको मयूरकुण्ड सगैको पाटी सहित १० वटा सम्पदाहरुको संरक्षण तथा पुन:निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।(हालसम्म ४६५ वटा सम्पदाको संरक्षण तथा पुन:निर्माण कार्य सम्पन्न)

मन्त्रालयस्तरिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठक (२०७७ साउन १६) को निर्णयहरुको प्रगति स्थिति

निर्णय		कार्य प्रगति
१.	मन्त्रालय तथा सम्वद्ध निकाय अन्तर्गतका योजना तथा कार्यक्रमहरु तोकिएको समयमै सम्पन्न गर्ने र सोको लक्ष्य बमोजिमको भौतिक र वित्तीय प्रगति हासिल गर्ने ।	समग्र मन्त्रालयको प्रगति उत्साहबर्धक रहेको । थप सक्रियताको आवश्यकता रहेको ।
२.	सबै निकायहरुले प्रत्येक महिनाको मसान्तभित्र कार्ययोजना अनुसारको नियमित प्रतिवेदन पेश गर्ने र त्यसको प्रगति समिक्षा अर्को महिनाको पहिलो हप्ता गर्ने ।	प्रायजसो आयोजनाहरुबाट प्रगति प्राप्त भएको । केही निकायहरुलाई नियमित पत्राचार र फोनबाट ताकेता गर्ने गरिएको ।
३.	बोलपत्रबाट खरिद गर्नु पर्ने सबै कार्यहरु साउन महिना भित्रै सूचना प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाउने । पहिलो चौमासिक अवधिभित्र बोलपत्रका खरिद सम्बन्धी सबै कार्यहरु सक्ने ।	सबैजसो निकायहरुबाट बोलपत्रखरिद सम्बन्धी सबै कार्यहरु समय भित्र सम्पन्न भएको ।

मन्त्रालयस्तरीय विकास समस्या समाधान समितिको बैठक (२०७७ साउन १६) को निर्णयहरुको प्रगति स्थिति

निर्णय	कार्य प्रगति
४. पुरातत्व विभागले राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण लगायत सम्वद्ध निकायहरुसँग समन्वय गरि पुनःनिर्माण कार्यलाई तिब्रता दिने ।	नियमित भैरहेको ।
५. योजना एवं कार्यक्रमहरु व्यवसायिक रुपले संचालन गर्न उपलब्ध क्षमता एवं साधन श्रोतको उच्चतम उपयोग गर्दै जिम्मेवारीका साथ परिणाम देखिने गरि काम गर्ने । योजना कार्यक्रम संचालन गर्ने क्रममा कुनै समस्या देखिएमा सोको जानकारी गराएर समयमा समाधान गर्ने र यसो गर्दा समेत योजनामा अपेक्षाकृत प्रगति नभए सोको कारण स्पष्ट रुपले उल्लेख गर्ने ।	निर्णयानुसार कार्य भैरहेको ।
६. योजना तथा कार्यक्रमहरुको अनुगमनलाई नियमित गर्न मन्त्रालयबाट प्रभावकारी कार्ययोजना बनाई स्थलगत अनुगमन समेत गर्ने व्यवस्था मिलाउने । साथै सम्वद्ध निकायले प्रमुख आयोजनाहरुको Project Profile तयार गरि सोको आधारमा समेत प्रगति पठाउने ।	केही निकायमा कार्ययोजना बनेको ।

NDAC को निर्णय कार्यान्वयन प्रगति

सि.नं.	निर्णयको व्यहोरा	निर्णय कार्यान्वयन प्रगति

४५, ४६ र ४७ औं NDAC को कुनै पनि निर्णय यस मन्त्रालयसंग सम्बन्धित नरहेको ।

मुख्य समस्याहरु

सि.नं.	आयोजना	समस्याहरु
१	गौतमबुद्द अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	• ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो लगायतमा निमार्ण सामाग्री उपलब्ध गराउने क्रममा केही अप्ठ्यारोहरु रहेको । • हार्डवयर तथा निर्माणजन्य सामग्री ढुवानी तथा विभिन्न मुलुकमा उत्पादन भएका उपकरणहरु आयोजनास्थलमा ल्याउन लकडउका कारण कठिनाई भएको ।
२.	पोखरा क्षेत्रीय अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल	• बिमानस्थल क्षेत्र भन्दा बाहिर उत्तरतर्फ करिब ४ कि.मि. पर (मणिपाल ,सेति नदि, काहुँखोला) देखि पृथ्वी राजमार्ग तथा भित्री सडकको नालाबाट र सिचाँइको नहरबाट बाट बगेर आउने पानी एकत्रित भई बिमानस्थल क्षेत्रमा प्रबेश गरी भित्रका संरचनामा क्षति पुर्याउनुका साथै बिजयपुर खोला नजिकको जग्गामा पहिरो समेत जाने गरेको।

मुख्य समस्याहरु:

सि.नं.	आयोजना	समस्याहरु
३.	निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	• वन क्षेत्रको रुख कटान कार्य, टांगिया वस्तीको व्यवस्थापन कार्य र लगानीको ढाँचामा भएको ढिलाइले साइट क्लियरेन्स, पहुँच मार्ग निर्माण जस्ता कार्य सम्पन्न गरी ठेक्का बन्दोबस्त गर्न बाधा परेको ।
४.	पशुपती क्षेत्र विकास कोष	• कोषद्वारा तयार पारिएको गुरुयोजनामा परेका कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समस्या रहेको । • जग्गा हालसाबिक कार्यका लागि मालपोत तथा नापी कार्यालयबाट कोषको नाममा जग्गा कायम गर्ने तत्कालिन नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को निर्णय प्रतिलिपी आवश्यक रहेको ।
५.	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	• गत आ.व.मा सम्पन्न हुनु पर्ने ईलेक्ट्रिक बस तथा कार आयात गर्ने कार्य चालु आ.व.मा सम्पन्न हुने क्रममा रहेको सोको लागि बजेट विनियोजन नभएकोले सो कार्यको लागि पहल गरिदिनु पर्ने ।

धन्यवाद